

Dr. Kristián Svoboda z Prahy pobýval nedávno na Velehradě a jezdí do Londýna už 63 let.

Někdy je dobré nechat pohled na sled událostí popsat někomu odjinud. Připomene to mnohým leccos, co už třeba zapomněli:

Měl jsem štěstí pobývat v království Bílého Albionu několikrát. Poprvé to bylo v létě 1946 kdy jsem se skupinou vybraných československých „Junáků“ navštívil skautské školící středisko Badena Powella v Gilvelu a poté se zúčastnil mezinárodního tábora skautské organizace Oxfordské univerzity ve středisku Boar's Hill s následným „puťákem“ po Anglii a zejména Walesu. Bylo to období prosycené čerstvě nabytou svobodou, kdy každý považoval libovolného člověka z jakékoliv cizí země za svého „bratra“ a nikdo nepomyslel na ty strašné peripetie studené války, které za několik let tak nesmírně začaly zužovat celý svět, zejména obyvatele střední Evropy. Anglie a zejména Londýn si odechly po těžkých náletech německé Lufwaffe, ale pomalu začínala pohasínat sláva mohutné koloniální říše. Anglie si stále udržovala svůj tradiční konzervativismus. Oblečení bylo většinou tmavé, dlouhé sukně; v neděli obchody neměly otevřeno, neb to byl den věnovaný bohoslužbě. V kinech, ve vlacích, autobusech a především i v metru se vesele kouřilo. Libra se dělila na 20 šilinků, z nichž každý měl 12 pencí, z nich každá měla 4 farthingy. Největší mincí byla „half a crown“, což se rovnalo 2 šilinkům a 6 pencím. Bankovky byly 10 šilinků a 1 libra. Největší bankovkou byla pětilibrovka z kvalitního bílého papíru a potištěná jen na jedné straně, neboť ještě o několik roků dříve se byl na prázdné straně povinen zapsat každý, kdo měl tuto bankovku v držení. Kromě běžné měny existovaly i fiktivní tzv. Guineas, což bylo 21 šilinků. V těchto jednotkách byly vystavovány účty advokátů, lékařů, umělců apod. Takovou hodnotu měly tehdy ještě peníze! Na prázdninový pobyt včetně ubytování, stravy a transportu mi vystačilo celkem 25 liber! Měřítkem vysoké ceny byla pro mne pokuta v metru za neoprávněné použití záchranné brzdy. To bylo tehdy 5 liber, dnes je to 50! Jako skauti jsme bydleli v Londýně v historické lodi HMS Discovery polárního badatele kapitána Scotta, trvale ukotvené na Temži nedaleko Westminster Abbey. Rozdíl mezi přílivem a odlivem na Temži činil až 6 m ve výšce hladiny! To mi jako chlapci zůstalo v paměti zafixováno a bylo mi „divné“, že na otevřeném moři je tento rozdíl podstatně menší (pod 1 m). Nynější královna Alžběta II. byla v té době ještě princezna a jako skauti jsme byli pyšní na to, že ona byla také skautkou neboli „girl guide“. Královské žezlo tehdy ještě pevně třímal její otec král George VI. Během pobytu jsem se v Oxfordu spřátelil se studentem medicíny na univerzitě. Během let jsme udržovali kontakt (pro mne trochu s rizikem, díky bolševické kuratele) a pokud to jen trochu

bylo možné i se, byť sporadicky, navštěvovali. Po promoci měl můj přítel lékařskou praxi v malém jiho-anglickém městečku Wisbeech a narodili se mu 4 synové, s kterými udržuji i po smrti jejich otce nadále přátelský styk. Když jsem letos navštívil Oxford a poklonil se památce domu 12 St. John's Street, kde se zrodila myšlenka Mensy, tak jsem si uvědomil, že jsem se tam také v té kritické době vyskytoval. Koncem šedesátých let, kdy nastalo částečné uvolnění našich domácích poměrů, jsem se opět na krátký čas dostal do Anglie. Chlapci mého dávného skautského přítele začali dorůstat. V roce 1952 nastoupila na britský trůn Alžběta II. a získávala postupně oblibu svého lidu. Oblečení lidí bylo veselejší, bylo potěšení pokochat se pohledem na nožky mladých dívek, které majestátně vykukovaly z hojně užívaných minisukní. Začala se objevovat nová móda přívěsků na nose, rtu i pupíku! Všude bylo plno musiky Beatles, kteří mezitím zahltili nejen Anglii, ale celý svět. Některé obchody začaly prodávat i o víkendech. V kinech se přestalo kouřit. V populaci se objevovalo stále více přistěhovalců z třetího světa a řada z nich si zavedla své obchody. Měna byla stále ještě tradičně komplikovaná. Pennyová mince byl stále veliký a těžký měděný kotouč, platný zřejmě ještě za královny Viktorie, takže jsem si spočítal, že při platbě za sklenku Coca-Coly jsem vydal ¼ kg mědi ! Pak jsem měl příležitost v roce 1997 navštívit svého syna, který pracoval u anglické firmy a žil se svou rodinou u Manchesteru. Stále zůstalo typické pro britské imigrační důstojníky na hraničních přechodech, že byli velice zvědaví, musel jsem prokazovat, že v Anglii mám syna, který se o mne materiálně a finančně postará. Přestalo se kouřit nejen v kinech, ale i v metru a autobusech. Měna doznala v roce 1972 významné změny, byla „decimalizována“, t.zn. byl zrušen starý komplikovaný systém a nahrazen desítkovým. Otevření většiny obchodů o sobotách a nedělích se stalo samozřejmostí. Královna Alžběta nadále pevně držela v rukou otěže vlády nad poněkud zchudlým královstvím. Ve veřejnosti však bylo mnoho šumu o životě korunního prince Charlese, zejména jeho životě s manželkou Dianou Francis Spencerovou, která se tak stala „Princeznou z Walesu“ a do královského rodu přivedla na svět dva syny. Toto, první dobu snad šťastné manželství, postupně dostávalo trhliny, takže nejprve došlo k separaci a později i k oficiálnímu rozvodu. V době, kdy jsem byl v Anglii došlo k tragické smrti princezny Diany 31. srpna 1997 a já jsem tak zažil impozantní pohřební průvod. Letos, 63 let po první návštěvě, jsem znovu navštívil Anglii. Umožnila mi to nízkonákladová letenka. Tentokrát jsem přijel již jako mnohaletý člen Mensy a díky ní se mi podařilo získat velmi dobré ubytování u vaší charitativní organizace Velehrad. Cítil jsem se tam jako doma díky pracovníkům Velehradu: paní Ditě Mullerové, panu Danieli Mizenkovi a paní Mirce Vigašové, kteří o mne pečovali téměř s mateřskou péčí. Díky představitelce britské Mensy paní Lesley O'Maley

jsem navázal kontakty s dvěma dlouholetými „mensankami“ z Londýna a to paní Jeanne Morris a paní Mary Piper. Shodou okolností, prakticky ve stejnou dobu, kdy jsem byl v Londýně, se konal turistický zájezd české Mensy. Děkuji vedoucím zájezdu, že mne „přifařili“ na akce, které bych sám nedokázal zorganizovat, např. nádherný autobusový výlet do Stonehenge, Oxfordu a Windsoru. Ze zájezdu do Anglie jsem se vrátil s obrovským nadšením a musím konstatovat, že k tomu význačnou měrou přispěla řada členů Mensy jak z Česka tak z Velké Británie a laskaví pracovníci Velehradu. Jedinou nepříjemností bylo desetihodinové zpoždění zpátečního letu z Lutonu. /mírně redakčně kráceno a upraveno/